

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

II. De situ elementorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

tria spatia summum, infimum, & medium, seu in quinque summum, infimum, prope summum, prope infimum, & medium.

6 Alij probant elementa esse quatuor, ex quaternario primarum qualitarum numero, quarum singula singulis elementis in summo respondent. Secundò quia binæ, & binæ hæ qualitates absque contrariarum consortio tantum possunt diuersis quatuor modis comparari calidum in summo, cum siccò prope summum, humidum in summo cum calido prope summum, frigidum in summo cum humido prope summum, siccum in summo cum frigido prope summum. Hæc ratio multis claudicat, in primis supponit numerum primarum qualitarum quaternarium esse, quod nonnulli negant. Secundò gratis supponit qualitates binas, & binas esse constituendas in singulis elementis, quod si quis neget, & asserat posse dari elementum unicâ qualitate contentum difficile poterit impugnari. Tertiò possunt qualitates illæ, binæ, & binæ multis aliis modis disponi; posset enim dari elementum gaudens summo calore, & summâ siccitate, & aliud includens siccitatem in summo, & calorem prope summum, qui duo modi componendi qualitates contrarias annumerari non sunt in quatuor adductis ad quatuor elementa defendenda. His similes, possunt alij plures comparari, quibus elementorum numerus possit augeri. Potest etiam dici quatuor illas qualitates duplici elemento contentas esse, in quibus distribuuntur absque contrariarum mixtione calor, & siccitas in vno elemento, & in altero humiditas, & frigiditas. Vna in summo gradu, & alia prope summum, vel vtrique in summo, si necessum est quamlibet qualitatem in aliquo subiecto summè intesam reperiri. Frigiditas alij ex quatuor humoribus viuents quaternarium elementorum numerum inferunt. Sed hæc ratio non potest mouere Philosophum, est enim pura congruentia, seu quadam similitudo, quæ extremis cognitis videlicet quatuor elementis, & quatuor humoribus, à Medicis circumfertur.

7 Censeo nullâ efficaci ratione posse probari elementorum numerum, sed tantum hoc experientia communique Doctorem autoritate suadendum esse: id enim expressè multis in locis tradit Philosophus, quem sequutus est D. Thomas, & tota Theologorum, & Philosophorum Schola à quibus sine ratione vrgente in re alius momenti recedendum non est, id etiam suadet experientia quæ terram, aquam, aërem, & ignem cognouimus, & non alia corpora, quæ non consent temperamento omnium quatuor qualitarum, & quæ mixta non sunt.

PUNCTVM II.

De situ elementorum.

1 DE situ aëris nullus est dubitandi locus, constat enim aërem suprà terram, & aquam situm: ignis, si aliquis est determinatus locus in quo ignis conferuetur, esse omnium supremum nullus ambigit, an verò detur ille locus necne, definiam postea. Terram infimum occupare spatium, & aquam super terram esse, est enim omnino certum, inferitur ex illo Genesis 1. *Congregentur aquæ, quæ sub celo sunt in locum vnum, & appareat arida.* Ex quo inferitur terram creatam fuisse aquis coopertam, illisque inferioriorem, non super aquam constitutam, sed sibi innotentem iuxta illud Psalmi 103. *Fundasti terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in seculum seculi, est tamen inter Doctores valde dubium, an de facto terra sit altior aqua, vbi aduerte questionem non de tota terra, & de tota aqua procedere, certum enim est aquam quæ est in fluminibus esse inferiorem montibus, sed de parte illa terræ, & aquæ, quæ cæteris omnibus altior est. An videlicet facta cõparatione inter partem terræ reliquis omnibus aquæ partibus, altior sit terra quam aqua. An videlicet mons omnium altissimus altior sit altissima maris aqua. Aquam terræ esse altiore defendunt Canus in commentariis primæ partis, Burgenfis, & Catharinus ad 1. cap. Genes. Hos sequutus est Arriaga distinct. 4. sectione 4. Partem hanc probabilem esse tradit D. Thomas 1. p. quæst. 69. art. 1.*

2 Terram altiore esse mari docet D. Aug. D. Hieronym.

Diu. Damasc. Lippomanus, Caiet. Huncala, & Agil. quos sequuntur & referunt Patres Conimbricenses lib. 1. de Cælo cap. 14. quæstione 4. art. 2. Idem tenent Caietan. in illud Genesis, *Congregentur aquæ*, qui oppositam ridet sententiam, P. Pereira ibidem, P. Soares lib. 1. de opere sex dierum, quibus ego libens assentior. In primis elementum in idem centrum propendere multis demonstrat. P. Clau. c. 1. Sphæræ id efficaciter suadet ex eo quod aqua, & terra idem centrum petat, & per eandem lineam, si enim ex eodem indiuisibili spatio pars terræ & pars aquæ successiue dimittuntur impedimentis ablatis per eandem spatij lineam in eundem terminum cietur ergo terra, & aqua idem centrum respiciunt, etiam si terra ratione maioris grauitatis spatium infimum occupet. Ex hac doctrina vires desumit argumentum quod sit ad probandum aquam non esse altiore terræ: si aqua esset altior terræ, pars aquæ terræ eminentior statim dilaberetur, & totam terram irrigaret: sed sic est, quod certis continetur terminis: ergo eminentioribus terræ partibus coarctetur.

Respondent nonnulli aquam etiam terræ eminentiorem non diffuere; quia in se globi figuram retinet, quam naturaliter appetit, & in qua naturaliter conferuetur. Solutio hæc impugnatur ex doctrina tradita, quæ dicitur mus aquam cum terra eundem conficere globum. Secundò etiam si aqua figuram illam appeteret, & obtineret, non illam ad eam pertinaciter retineret, vt in tantam altitudinem sublata vtrique possit æquè pendere retentâ globi figura abique eo quod efflueret. Quod cernitur in aquæ guttulis se rotantibus, quæ tandius globi speciem seruant quandiu appetitus ille, qui petit rotunditatem non vincitur accessu grauitatis quam secum asserat noua aquæ portio, & ita nunquam pars aliqua notabilis aquæ figuram rotundam valet retinere. Respondent alij aquas coarctari ex peculiari prouidentia Dei coarctentis aquas intra certos terminos, quos natura sua transirent, si naturæ auctore non detinerentur. Sic inferunt ex capite 8. Prouerb. *Quando terra lege & gyro vallabat abyssos, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos.* Ex quibus verbis inferunt aquam terræ esse sublimiorem, quia si depressior esset, necessaria non esset lex, ne præteritos transgredere terminos. Rectè contra hanc solutionem obiciunt nostri Conimbricenses testimonium D. Augusti 7. lib. de ciuitate Dei cap. 30. vbi inquit: *Sic Deus administrat omnia, quæ creauit, vt ipsa proprios motus exerceant, & agere sinat.* Quod ratio ipsa demonstrat, ad quid enim creandum erat elementum semper contra propriam naturam, & propensionem conferuandum? Seu ad quid nobis dicendum est aquam semper violenter detineri in mari, ne totam abluat terram, cum possimus illam naturaliter intra præfixos terminos circumclusam constituere. Neque testimonium ex 8. Prouerbiorum relatum ad rem facit, quia vt bene interpretantur P. Pereirus, & iidem Conimbricenses non commendatur in illo summi artificis potentia, quod aquas terræ imminentes coerceat, ne terram aborbeant, sed quod eas terræ cauitatibus circumscripserit, cum in prima sui conditione, & iuxta ipsarum naturam toti terræ circumfundi deberent.

Secundò certum est, nauim natia sua grauitate adductam velocius descendere cæteris paribus, quam ascendere propria eiusdem nauis grauitate reluctante: ergo si mare altius esset terra, nauis cum è portu discedit segnissimè tineretur, cum tunc ascenderet, quàm cum portum peteret, cum tunc descenderet: sed hoc est contra manifestam experientiam: ergo mare non in modum globi effertur, ita vt supra terram emineat. Rursus si aqua sic allurgeret in modum globi profectò omnes cooperuisset insulas, & nulla apparerent salebrosa loca aquis non sepulta: quæ non ita se res habent: ergo aqua non ita supra terram allurgit. Rursus rectè arguunt nostri Lusitani ex experientia, quæ cõpertum esse testantur ab his, qui è Lusitania in nouam nauigant Hispaniâ, postquàm per quindecim gradus è portu discesserit vna hora citius oriri, & occidere Solè in Lusitania existentibus. Quod non ita contingeret si mare terra esset eminentius: citius enim in mari sol appareret, quia semper eminentiora loca citius, quàm depressiora suis ferit radijs, & citius videtur ab his qui suprema loca incolunt, quàm ab alijs, qui in depressioribus demorantur, vt patet in ijs, qui montes conscendunt, quia licet plus distent

ab Oriente, ortum Solis prius intuentur. Rationes hæc ut bene vidit P. Soarez cap. 6. iam citato num. 6. non probant terram esse superiorem mari, sed saltem non esse inferiorem, seu esse æqualem. Superiorem esse probant Conimbricenses ex eo, quod videmus flumina nativo cursu in mare tendere, quod fieri non posset si terra non esset mari eminens. Eandem conclusionem confirmant iidem Conimbricenses cum Pereira ex sacris litteris Psalmi 23. *Ipsæ super maria fundavit eam* nempe terram & Psalm. 135. *Qui firmavit terram super aquas*, & Psalm. 106. *Qui descendunt mare in navibus*. Quibus testimoniis non leuiter indicatur terram sublimiorem esse aqua.

Obiicies pro opposita sententia: in altissimis montibus oriuntur fontes: ergo aqua maris altior est montibus. Consequentia probatur ex principio satis vulgari, quo fertur aquam non posse altius ascendere, quam sit locus à quo descendit. Respondent nonnulli non omnes aquarum scaturigines ex mari originem trahere, sed aquam in ipsis terræ cavernis generari. Non fido huic solutioni, quia non facile designabitur causa à qua aquarum perennes fluxus nunquam interrupti procedant, si ex mari originem non trahunt, neque id de præcipuis fluminibus dici lacæ paginæ consonum videtur, dicitur enim Eccl. 1. *Ad locum unde exiit flumina reuertuntur ut iterum fluant*. Quibus verbis affirmat fieri textus, flumina è mari exire, & iterum in idem recidere, neque alio modo posset per tot annorum curriculum, non ingens incrementum mari contigisse perpetuo fluminum accessu. Neque potest dici tantam aquam in vaporibus resoluam, quanta mari luminum accrescit accessu, incredibile enim est posse tam ingentem aquæ molem in vapores conuerti, sufficeret enim vnus fluminis aqua ad totum aeris spatium vaporibus replendum. Melius respondent Conimbricenses aquam è montibus emanantem per subterraneos meatus ascendere præter propriæ naturæ inclinationem, quia terræ huiusmodi aquas ebibunt, & veluti spongia sugunt accedentibus ad id solis, & aliorum siderum influxibus, quibus incumbit sublimaris mundi utilitates procurare. Vnde putauit D. Thom. in 2. dist. 14. quæst. 1. art. 5. huiusmodi motum violentum non esse, quia natura, atque ordini corporum consonum est, vt inferiora superiorum impressionem sequantur. Id tamen ego non defendo modo, probabilius enim videtur motum hunc violentum esse aquis, quæ natura sua petunt deorsum descendere, licet enim inferiora corpora influxibus calorum subiacent, non semper illos sine aliqua violentia patiuntur. Posse aquam attrahi à terra, & sorsum leuari docet experientia, quæ videmus panem, aliudve corpus porolum aquæ superpositum illam sugere, & omnes panis poros aquâ repleti, etiam si vix exigua superficie primo spatium aquæ tangebant. Vltimò posset aliquis dicere nulla experientia posse probari in altissimis terræ montibus aquas reperiri, quia etiam si videamus in altioribus montibus, ex his quos cognoscimus emanare, forsitan alij reperiuntur eminentiores, in quibus nulla reperitur aqua, sunt enim plures montes, quos nondum Cosmographi cognouerunt, neque adhuc ex his, qui Cosmographorum chartis reperiuntur potuit experientia comparari an ex omnium illorum eminentissimo aqua dimanet.

Circa elementum ignis nonnulli ex peremissis arbitrati sunt nullum dari ignem præter hunc, qui apud nos existit: hos sequuntur modò plures recentiores, in quibus annumerandus est Atriaga supra: Pythagorici teste Aristotele lib. 2. de celo cap. 13. text. 73. Ignem in terræ centro constituebant, eumque locum Iouis custodiam, totiusque mundi locum appellabant, vt refert Plutarchus 3. de placitis philosophorum cap. 11. Alij quos refert D. Aug. lib. 2. de Genesi ad litteram, nullum ignem præter caelestem ponebant, è cuius concreione aethereos orbis constabant. Sententia hæc modò partim arrisit perdocto cuidam, è nostris Magistro, qui ad caput primum Genesi defendit primo die creatum esse ignem significatum nomine lucis per illa verba *fiat lux*, & postea quarta die ex partibus purioribus, & defecationibus eiusdem ignis fecisse solem, & lunam & reliqua alia, quæ nihil aliud sunt, quam partes aeris, & ignis inter se valde dense atque concretæ.

Fert communis Philosophorum sententia dari elementum ignis, & supra omnia elementa Lunæ concavo immensitate insidere. Feror in hanc partem non vrgenti aliqua ratione, quam apud authores, qui de re hac agunt non inueni, sed communi Doctorum, & plurimorum Patrum au-

thoritate, qui rem ita tradunt. Ex his citatos inuenies apud Patres Conimbricenses lib. 3. de celo cap. 5. quæst. 1. D. August. D. Hieronim. Clementem Alexandrin. Diogenem, Aristot. Philonem Iudæum, & Plinium. Dari elementum ignis probat D. Basil. hom. 3. exam. quia absque hoc elemento manca, & mutila esset natura, cum illi elementum adeò excellens deficeret omnium actuosius, pollensque calore omnium qualitaturn præcipuè requisita ad productionem, & conseruationem omnium corporum sublimarum. His accedit nullam rationem efficacem adductam naturam huius elementi impugnandam, vt ex solutione argumentorum, quæ subiiciam modò constabit. Propriam ignis sedem esse supra omnia elementa iuxta Lunæ concavum suadet experientia, quæ videmus flammam conari semper sursum euolare.

Obiicies contra præcedentem conclusionem: si daretur ignis elementum in quocunque spatio existeret absumeret corpora contigua, nimisque illius voracitas totum orbem accenderet: ergo non datur talis ignis, & multum expedit vniuersi conseruationi illum non dari. Respondeo ignis actiuitatem compesci, altorum influxu. Nam cum caelestibus corporibus incumbat sublimaribus providere, in hæc influxus exhibent necessarios, ne mutua ipsorum pugna interimantur, & ne potentiorum vi alia non æquæ potentia penitus abso-beantur. Resistit etiam aer innata humiditate, & frigiditate, siue propriâ, siue aduentitiâ, virtuti actiue ignis, ne in illius materiam similem ignis formam introducat, & ita dum aer patitur simul agit, & mutua ipsorum pugna, & actione, & reactione qualitaturn, ita acrimonia carpitur ignis, vt omnibus pensatis præ longo tempore vix incrementum aliquod recipit leui aeris iactura, quam postea idem aer instaurat simili ignis iactura, & sic ex altorum occurfu, & mutua elementorum pugna attemptantur actiones, vt nunquam notabilem partem suæ ditionis elementum aliquod amiserit.

Obiicies secundò: Ignis in propria sphaera, vel pascetur extrinseco aliquo pabulo vel non? Si pasceretur, corpus aliquod in se conuerteret, & ita successiue omnia consumeret: si non pasceretur, corrumpere illico, cum ignis absque pabulo conseruari non possit, vt satis notum est experientia. Respondent Conimbricenses, & ferè omnes Doctores ignem extra sphaeram propriam vndique contrariis iniuriis patere, ideòque statim extingui, ac proinde si extrinseco pabulo alia partes ignis deuo genitæ non succedant loco illarum, quæ contrariorum impugnatione perire statim totus deficit ignis, in sphaerâ verò propria cum ignis agentibus contrariis non impugnetur, potest diu conseruari, & ita necessum non est nouas ignis partes perpetuo conseruari, ne totus absumatur ignis. His adde extra sphaeram intendere sursum ascendere, & ita aere impetente illius materiam utpote valde tenuem dissipari, & in minutulas diuidi particulas, à quibus forma ignis facile cuiusvis contrarij impugnatione depellitur.

Obiicies tertio: Si inter corpora caelestia, & sublimaria interiaceret ignis, non possent sublimaria frige fieri à caelestibus, quia caelestia non possent medio igne summè calido frigiditatem producere in aere, aliisque corporibus, quin eandem in igne producerent, aliàs agerent in distans, quin agerent in propinquum. Respondeo posse corpora caelestia producere in igne aliquem gradum frigiditatis contra propriam ignis virtutem, & exigentiam, medio quo poterunt frigiditatem illo intensiorem producere in reliquis corporibus, quia non est contra naturam agentis naturalis fortius, & intensius agere in distans, quam in propinquum, quando passum propinquum specialem resistantiam habet respectu effectus producendi. Neque mirandum est gradum frigiditatis in igne posse recipi; frequenter enim experimur reliqua elementa cum qualitatibus contrariis illis, quas exigunt. Neque specialis est ratio propter quam non ita contingat in igne, ex eo enim quod sic fortius agens reliquis elementis tantum inferitur fortius resistere agenti contrario, & ceteris paribus in minori effectû, seu in remissiori calore amisso vincendum esse, non verò non posse, neque in minimo caloris ab illo expulsi, & frigiditatis receptæ contra illius resistantiam superari. Imò oppositum suadet ratio, cum enim calor in igne receptus sit diuisibilis successiue potest ab agente naturali corrumpi, & potest dari agens, quod valeat vnum, vel alterum graduum corrumpere, & non plures, & huius naturæ esse corpora caelestia valde consonum, &

Si 3 necessaria

necessarium est ad totius vniuersi conseruationem, vt hac ratione possint corpora caelestia frigiditatem in reliquis corporibus sublunariis producere, & ex alia non ita valeant ignem vicinum valde necessarium ad attemperandum frigidissimos Lunæ & Saturni influxus penitus absorbere.

II Obiectis quatuor ignis valde exiguus ex loco valde distanti valet nocturno tempore conspici: ergo si vasta illa superficies immediata Lunæ concauo ignem contineret, saltem nocturno tempore posset à nobis videri, atqui non videtur: ergo non datur talis ignis. Vulgaris solutio est ignem præ nimia raritate videri non posse; sed alia mihi necessaria est, cum enim raritatem per intromissionem corpusculorum constituam, non congruè ignem in propria regione, vbi peregrina corpuscula raro, aut nunquam accedent, rarum constituam. Melius respondendum existimo lucem ignis exiguum esse, quia valde exigua est ignis grossities, seu valde exiguus ignis interstitutus inter aërem, & Lunam. Eo enim ipso quod per totam Lunæ superficiem sit expansus, ad modum bractæ extenditur, & ita ob tenuitatem grossities, seu profundæ mensuræ, quam habet ignis, non potest ex loco adeò instanti discerni. Dico non posse discerni, quia forsitan ignis lux à nobis videtur per modum vnus cum luce Lunæ, stellarum, totiusque cæli, & illam non discernimus, quia lux cæli eiusdem rationis est cum ignis luce.

II Ex his inferitur in prima conditione terram fuisse aquâ vndeque circumdatam, & aquam aëre, & aërem igne, postea verò terram fuisse secundum plurimas sui partes discooperatam à Deo reducete aquam ad certas cavitates, quibus concluditur, & ita superficie concaua, quam modo format aër, immediate cingit secundum aliquas partes aquam, & secundum alias terram, circumdat enim globum quemdam compactum ex terra, & aqua, cuius extrema superficies secundum vnas partes est superficies aquæ, & secundum alias est terræ superficies, vt patet in aëre immediate attingente aquas maris, & fluminum, & reliquam terræ superficiem, quodammodo rotundam non esse satis ipsis oculis monstrant vallium contractus & montium superbia cacumina. An verò initio terram perfectè rotundam Deus creauerit, necne, disputant Doctores in caput 1. Genesis, seu in tractat. de opere sex dierum. Legantur PP. Conimbr. in Problemat. sect. 1. vbi pro vtrique parte Patres, & Doctores adducunt.

PUNCTUM III.

Quid sit Mixtio?

I Elementa per ordinem admixta explicantur, & definiuntur, & in mixtis virtualiter, aut formaliter, seu actu vel potentia dicuntur existere, ideo ad perfectam illarum notitiam sciri oportet, quid sit mixtum, & quid mixtio? Mixtum vt distinctum ab elemento dicitur omne corpus constans temperamento qualitatum contrariarum, siue productum fuerit ex congressu elementorum siue alio quocunque modo. Hac ratione mixtum diceretur lignum quod Deus modò crearet, nullâ præsuppositâ materiâ, aut causâ creatâ quæ in illud influeret. Verumtamen cum omnia corpora ab elementis distincta, ex congressu elementorum, aliorumve corporum distinctorum, vt plurimum gignantur, ideo mixta dicuntur, quia in illis remanent mixtibilita, & generatio quæ ex tali congressu resultat, mixtio dicitur cuius naturam in præsentem explicandam suscipimus.

2 Dari mixtionem statuit communis Philosophorum consensus, & ostendit manifesta experientia, cui suffragatur ratio. Experientia, quia videmus humiditatem, & calorem videntibus ex congressu terræ, aquæ, vaporum, & exhalationum circumfusi aëris ope gigni diuersa corpora, & plura animantia tam vegetatiua, quam sensitiua, qualia sunt tubera, fungi, ranæ, aliæque huiusmodi bestiolæ, quæ non nisi mixtione interueniente crearentur. Causæ producentes dispositiones ad formam mixti sunt, partim mixtibilita, quæ corrumpuntur, vt postea dicam, quæ in ipsorum materiis producere accidentia, quæ disponunt ad formam mixti. Verumtamen hæc mixtibilita non possunt producere ultimam dispositionem ad formam mixti, quia in instanti, in quo est vltima dispositio ad formam mixti producitur forma mixti, & corrumpuntur formæ mixtibilita, quæ in-

formabant materiam in qua introduciuntur formæ mixti, ergo non potest ab his formis vltima dispositio ad formam mixti produci, quia nulla entitas potest in instanti, in quo corrumpitur aliam producere. Producitur hæc vltima dispositio à reliquis partibus mixtibilita, quæ supersunt, in quibus non sit mixtio, necnon causis vniuersalibus per celestes influxus. Forma mixti aliquando poterit produci ab ipsis elementis circumstantibus materiam, in qua producitur, seu aliis extrinsecis agentibus, quæ applicentur, quando ad causam primam recurrere necesse erit, vt in generatione animalium, quæ ex putrefactione gignantur, quæ vt pote viuientia à nullo non viuenti creato produci possunt, & cum nullum viuens creatum superest cui illorum possit tribui productio necessariò recurrendum est ad Deum à quo viuientia ista producuntur.

Mixtio sumi solet pro coniunctione diuersarum rerum retentis singularum naturis, siue possint separari, sicut vitum, & horreum separari possunt postquam sunt permixta, siue separari non possint, vel certe non sine magna industria, sicut vinum & aqua cum permixta sunt. Hæc mixtio tantum inuoluit coniunctionem quandam localem, absque alicuius termini substantialis productione, de qua mixtione in præsentem non disputamus, neque de illa quæquam notatu dignum tradi potest. Sumitur mixtio strictè, & philosophica pro vniione diuersarum rerum, quibus certum quoddam resultat distinctum à compositis, ad quæ pertinebant materiæ, quæ vniuntur in mixtione, quam mixtionem dari nuper ostendimus, & est vtilis valde rerum vniuersitati vniuersique pulchritudini, quæ maximopere accrescit multis compositis productis ex aliorum congressu.

Mixtionem definiuit Aristoteles lib. 1. de generatione cap. 10. *Mixtibilium alterarum vnio*: quam definitionem perobscuram, & difficilem esse nullus non videt, quam ad maiorem perspicuitatem posse reuocari nostri Conimbricenses, testantur cap. citato, q. 2. art. 2. ly *vnio*, sumitur pro actione, quæ gignitur compositum in quo vniuntur mixtibilita, quæ antea pugnaverant inter se, vt quodlibet alterum in propriam naturam conuerteret, iam verò vni tertio productum, quod mixtum dicitur, vni dicuntur, itaque generatio dicitur vnio, non quia formaliter aliqua annexat extrema, sed quia ex vi illius producitur mixtum, seu compositum, in quo extrema contraria, seu mixtibilita vni dicuntur. Ceterum possunt dici extrema mixtibilita vnita in mixto, quia in hoc vniuntur materiæ mixtibilita, eo enim ipso quod ex contentu aquæ, & terræ tertium aliud compositum resultat, pars materiæ, quam ministrat aqua huic tertio resultanti, vniuntur parti materiæ, quam ministrat terra, & ita in hoc mixto materiæ mixtibilita vniuntur, quod sufficiens est, vt ipsa mixtibilita vnita dici possint. Aliter ego existimo dici mixtibilita vni in mixto, eo videlicet modo, quo dicuntur in mixto permanere, ex eo enim quod in mixto permaneant qualitates elementorum dicuntur elementa manere virtualiter, seu in potentia in mixto: ergo dicuntur vnita in mixto, in quo dicuntur esse, ea enim quæ sunt in illo, dicuntur in eodem vnita.

Mixtionem plures alij definiunt: *Generatio corporis resultantis ex contrariarum congressu*. Generatio quid commune est educationi elementorum, & reliquorum mixtorum, reliqua explicant, quæ sunt propria mixtionis, videlicet alterationem mixtibilium, quam importat istorum congressus, similiter vnionem materierum, quæ erant sub formis mixtibilium, quia eo ipso quod resultat vnum tertium ex mixtibilita contrariis, illorum materiæ necessariò debent vni, vt in vtrâque iam vnâ per vnionem constituta recipiat formam mixti: excluditur etiam per hanc definitionem generatio quæ vnum corpus siue elementale, siue mixtum aliud conuertit in substantiam sibi similem, v. g. actio quæ ignis ignem generat, siue ex alio elemento, siue alio mixto, quia hæc actio non resultat ex congressu contrariarum, sed tantum ex virtute ignis, qui aliud contrarium imperit, vt illud in propriam substantiam conuertat. De mixtione multa prolixè satis Medici scribunt, multasque conditiones illius assignant, socio enumerat Mercatus lib. 1. claus. de elementis, art. 4. ex quibus nonnullæ falso nituntur principio, videlicet elementa manere formaliter in mixto, & ideo non subsistunt, aliæ ex definitione tradita facile deducuntur.